

Sammanställning

Ekonomiska ord, uttryck och finansiella nyckeltal

Barbro Wallin

Förord

Aktiebolagslagen säger att styrelsen fortlöpande ska bedöma bolagets och, om bolaget är moderbolag i en koncern, koncernens ekonomiska situation.

Aktiebolagslagen säger vidare att det är styrelsens personliga ansvar att kontrollera och följa upp företagets verksamhet vilket bland annat innebär att skriva under och ansvara för innehållet i årsredovisningen.

För att kunna kontrollera bolagets ekonomiska ställning så är det viktigt att förstå innebörden i rapporter och övrigt ekonomiskt underlag som VD och ledning skickar till styrelsen.

Denna ordlista har tagits fram för att ge en ökad kännedom om de ekonomiska uttryck och finansiella nyckeltal som styrelseledamöter kan komma att ställas inför i sitt styrelsearbete.

Ekonomi är både lätt och svårt – men mycket intressant – oavsett om det är i eller utanför styrelserummet.

Stockholm i augusti 2005
Barbro Wallin

A

ABL

Aktiebolagslagen.

Aktie

En aktie är en ägarandel i aktiebolagets kapital. Aktieägarna har rätt att delta och rösta på bolagsstämman. Normalt ger en aktie en röst, men det förekommer även att bolag har aktier med olika röstvärde, A och B aktier. I regel har A aktierna högre röstvärde. Aktierna kan även delas in i stam och preferensaktier. Preferensaktierna har vanligtvis företräde till utdelning framför stamaktierna samt förtur vid bolagets likvidation. Aktier kan öka och minska i värde.

Aktiebok

Förteckning över aktieägarna i ett aktiebolag.

Aktiebolag

Aktiebolag är en juridisk person och aktieägarna har inte personligt betalningsansvar för företagets skulder. Ägandet av företaget sker genom fördelning av aktier. Verksamheten i ett aktiebolag regleras i aktiebolagslagen.

Aktiekapital

Summan av det nominella beloppet på ett aktiebolags samtliga aktier (A, B, stam- och preferensaktier mm). Aktiekapitalet kan ökas genom apportemission, fondemission eller nyemission.

Aktiebolagsregister

Bolagsverket för en förteckning över alla aktiebolag i landet (utom bankaktiebolag och försäkringsbolag som förs i andra register). I aktiebolagsregistret finns uppgifter om varje bolags firma, aktiekapital, styrelse mm.

Aktiebrev

Aktiebrevet är en handling som visar och styrker ägarandelen i aktiebolaget. I börsnoterade bolag utfärdas inte längre några aktiebrev utan ägarandelen registreras elektroniskt på ett konto hos Värdepapperscentralen (VPC).

Aktiemarknadsbolag

Enligt svensk lag är ett aktiemarknadsbolag ett aktiebolag som är inregistrerat på en börs t ex Stockholms fondbörs. Köp och försäljning av bolagets aktier görs via börsen.

Aktieägartillskott

Har bolaget behov av kapital under en begränsad tid, så istället för att göra en nyemission kan aktieägarna låna ut pengar till bolaget – ge ett aktieägartillskott. Aktieägartillskottet kan till skillnad från aktiekapitalet betalas tillbaka till ägarna utan att bolaget säljs eller likvideras.

Aktiva, aktivsida

Andra ord för tillgångssidan i balansräkningen.

Allegat

Bokföringsunderlag.

Amortering

Avbetalning på en skuld.

Andel riskbärande kapital

Se riskkapitalandel.

Anläggningstillgångar

Tillgångar som företaget avser att använda eller behålla under en längre tid. Anläggningstillgångarna delas in i tre grupper – immateriella, materiella och finansiella.

Ansvarsfrihet

Bolagsstämman godkänner styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning av aktiebolaget för det gångna verksamhetsåret. Till grund för beslutet om ansvarsfrihet ligger styrelsens förvaltningsberättelse och revisionsberättelsen. Om ansvarsfrihet inte beviljas av en majoritet på bolagsstämman, eller ägare till minst 1/10 av samtliga aktier, kan talan om skadestånd väckas.

Ansvarsförbindelse

Enligt Redovisningsrådets Rekommendationer definieras en ansvarsförbindelse som

- a) Ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst kommer att bekräftas endast av att en eller fler osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir.
- b) Ett åtagande som härrör från inträffade händelser men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att
 - det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera åtagandet.
 - åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Ansvarsförbindelser består enligt FARs schema för balansräkningen av;

- Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna och som

inte heller har täckning i pensionsstiftelsens förmögenhet.

– Övriga ansvarsförbindelser som diskonterade växlar, borgensförbindelser, off-balance poster, ansvar för förpliktelser i annat företag där man är o begränsat ansvarig delägare mm.

Antal anställda

Anger hur många anställda företaget har haft i medeltal. Nyanställda, deltidanställda respektive betalt övertidsarbete räknas om till heltidstjänster så att uppgiften avser antalet jämförbara heltidstjänster.

Antal årsarbetare

Se antal anställda.

Apportegendom

Fastigheter, varulager och liknande som vid apportemission används som betalning för aktier.

Apportemission

En emission som genomförs där bolaget får kapital i form av tillgångar istället för kontanter.

Attestera

Att med namnteckning eller signatur intyga att en sak är riktig.

Avans

Vinst, förtjänst.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i procent av genomsnittligt justerat eget kapital. Procenttalet bör i normalfallet överstiga 20 %. Beskriver hur företaget förräntat aktieägarnas kapital.

Avkastning på operativt kapital

Resultat före finansiella intäkter och kostnader i procent av genomsnittligt operativt kapital. Nyckeltalet talar om verksamhetens avkastning oberoende av finansiella tillgångar och finansiering.

Avkastningen på operativt kapital är ett bra mått vid lönsamhetsjämförelser mellan olika bolag, avdelningar eller divisioner i en koncern eftersom de finansiella tillgångarna är exkluderade. Fördelningen av finansiella tillgångar och skulder kan ofta bli godtyckligt.

Avkastning på sysselsatt kapital

Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader, eller rörelseresultat plus finansiella intäkter, i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital. Nyckeltalet belyser företagets avkastning oberoende av finansieringen, dvs. hur väl företaget förräntat kapitalet som både

aktieägare och långivare ställt till bolagets förfogande.

Lönsamhetsmättet kan användas för att jämföra olika avdelningar och divisioner i större företag/koncerner eftersom det visar företagets avkastning oberoende av finansieringen.

Avkastning på totalt kapital

Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i procent av genomsnittlig balansomslutning. Avkastning på totalt kapital visar avkastningen på företagets totala tillgångar (balansomslutningen). Avkastningen jämförs med skuldräntan och ska helst inte understiga denna.

Avkastningskurva

Ett diagram som visar beräknad avkastning på jämförbara placeringar med olika löptider. T ex en placering av likvida medel som har tre månaders bunden ränta och en som har 12 månaders bunden ränta.

Avskrivning

Avskrivning görs på anläggningstillgångar genom att anskaffningskostnaden fördelas över flera redovisningsperioder med hänsyn till tillgångens ekonomiska livslängd. Avskrivningen görs i resultaträkningen för att inte enbart belasta anskaffningsårets rörelseresultat.

Avsättningar

En bokföringsterm som innebär att medel förs över från ett balanskonto till ett eller flera andra konton eller fonder t ex reservfond och dispositionsfond.

B

Bad will

Se negativ goodwill.

Baisse

Nedgång, används främst vid kraftiga kursfall på börsen.

Balanced score card

Engelsk term för styrkort. Se styrkort, styrmoddell.

Balansdagen

Den dag då samtliga konton i bokföringen

avslutas och sammanställs vid redovisningsperioden slut.

Balanserad vinst

Den disponibla vinst som finns kvar i bolaget och som inte har delats ut till aktieägarna eller avsatts till någon av de fonder som ingår i det egna kapitalet. Ett annat uttryck för balanserad vinst är – att till nästa räkenskapsår överföra beloppet i ny räkning.

Balanskonton

Konton som bolagets tillgångar, eget kapital och skulder bokförs på.

Balansomslutning

Balansräkningens totala tillgångar. Summan på balansräkningens tillgångs- respektive skuld och eget kapitals sida ska vara lika stora, de ska balansera.

Balansräkning

Sammanställning av företagets samtliga tillgångar, skulder och eget kapital samt ställda säkerheter och ansvarsförbindelser. Se årsredovisning.

Basbelopp

Basbeloppet fastställs en gång om året av regeringen och speglar förändringar i konsumentprisindex. Basbeloppet ligger till grund för beräkning av studiemedel, pension mm.

Belåningsgrad

Summan av fastighetslånen enligt balansräkningen i procent av fastigheternas bokförda värde alternativt marknadsvärde. Nyckeltalet används främst av fastighetsföretag.

Belåningsvärde

Det värde som t ex en fastighet eller värdepapper högst belånas till hos banker och kreditinstitut.

Benchmarking

Jämförelse mellan det egna bolaget och andra företag inom samma bransch, med hjälp av nyckeltal eller andra mått, för att bl.a. kunna bedöma företagets konkurrenskraft.

Bindningstid

Den tid som ett bankkonto eller lån har bunden räntesats.

Bokföring

Registrering av företagets löpande affärshändelser och sammanställning av övriga uppgifter

som krävs enligt Bokföringslagen för att klarlägga bolagets ekonomiska ställning.

Bokföringsmässiga grunder

Princip för löpande bokföring på olika konton av in- och utbetalningar, fordringar och skulder. Inkomster och utgifter ska periodiseras till de räkenskapsår som de hör. Avgörande är när affärshändelsen äger rum och inte när den betalas.

Bokslut

Samtliga konton i bokföringen avslutas vid redovisningsperioden slut. Tillgångarna och skulderna sammanställs i balansräkningen och intäkterna och kostnaderna sammanställs i resultaträkningen.

Bokslutsdisposition

Till bokslutsdispositioner räknas de reserveringar och fondavsättningar som företaget gör i bokslutet i syfte att påverka faktisk skatt och det redovisade resultatet i resultaträkningen. Bokföringsdispositionerna är de poster som redovisas under obeskattade reserver i balansräkningen. Se obeskattade reserver.

Bolagsverket

Bolagsverket är en ny statlig myndighet som bildades 1 juli, 2004 genom att Patent- och registreringsverket (PRV) delades i två myndigheter. Bolagsverket i Sundsvall hanterar huvudsakligen registreringen av nya företag och registerändringar för befintliga företag, tar emot årsredovisningar och registrerar företagsinteckningar. Bolagsverket fattar även beslut i likvidationer.

Bolagsordning

När ett aktiebolag bildas så ska enligt ABL en bolagsordning upprättas. Den ska bl.a. ange bolagets firma, ort där styrelsen har sitt säte, verksamhet, aktiekapital, aktiernas nominella belopp, antal styrelseledamöter och räkenskapsårets omfattning.

Bolagsstämma

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och ska enligt lag hållas minst en gång varje år och alla aktieägare har rätt att närvara. Det är på bolagsstämman som ägarna beslutar om företagets angelägenheter. På bolagsstämman går man igenom företagets resultat- och balansräkning samt revisionsberättelse, ger styrelse och ledning ansvarsfrihet samt beslutar om vinstdisposition. Bolagsstämman väljer

styrelse och revisorer för det kommande verksamhetsåret.

Borgensman

Person eller företag som går i borgen (borgar) för ett annat företag eller annan person. Den som går i borgen tar på sig ansvaret för en annans skulder. Det innebär att borgensmannen måste betala skulden om den som man borgat för inte betalar.

Borgenär

Långgivare, leverantör eller fordringsägare mm. som har en fordran på någon annan person eller företag.

Break-even

När omsättning och kostnader är lika stora och det inte blir vare sig vinst eller förlust.

Bruttomarginal, Bruttovinstmarginal

Se Rörelseresultat/omsättning och Rörelsemarginal.

Bruttoredovisning

Intäkterna redovisas före avdrag för kostnader.

Bruttovinst, bruttoresultat, bruttoöverskott

Se rörelseresultat.

Budget

En ekonomisk plan för inkomster och utgifter för en viss tidsperiod vanligtvis ett budgetår. Budgeten kompletteras ofta med en tre eller femårsplan. Budgeten sägs vara balanserad när inkomsterna och utgifterna är lika stora.

Bunden ränta

Med en bunden (fast) ränta är företaget garanterat att villkoren inte förändras under avtalstiden och skyddad mot ränteuppgångar.

Bundet eget kapital

Se Eget kapital.

Bundet lån

Lån som ska återbetalas på en i förväg överenskommen dag. Lånet kan inte sägas upp i förtid. Oftast är även räntesatsen bunden under samma tid.

Börs

Marknadsplats för handel av bl.a. aktier och andra värdepapper.

Börsvärde

Börsens marknadsvärde på företagets samtliga egna aktier. Beräknas som aktiekursen gånger antalet utestående aktier.

C

Cash flow

Engelskt uttryck för kassaflöde.

Cash Management

Sammanfattande begrepp för åtgärder som syftar till en effektivare hantering av företagets in- och utbetalningar genom bättre rutiner, kortare kredittider, lönsammare placering av kassaöverskott mm. Med bra Cash Management kan företaget frigöra rörelsekapital och på så sätt förbättra räntenettet.

Centralkonto

Ett konto där betalningsflöden från koncernens olika bolag sammanförs. Respektive bolag utför sina transaktioner på det egna kontot, underkontot. Saldohållning och ränteräkning mot banken görs på centralkontot, toppkontot. Där finns också eventuellt extern kredit registrerad.

Corporate Finance

Finansiell rådgivning till företag om emissioner, börsintroduktioner, företagsförvärv, samgåenden mm.

D

Debet

Inom bokföringen avser debet ett balanskontos tillgångssida i balansräkningen och ett resultatkontos kostnadssida i resultaträkningen. Jfr kredit.

Debitera

Bokföringsterm. När en post bokförs på ett balanskontos debetsida så antingen ökar tillgångarna eller så minskar skulderna. Bokförs posten på ett resultatkonto så innebär det att bolaget har haft en kostnad. Jfr kreditera.

Delårsrapport

Information från bolaget till aktieägarna om

hur verksamheten har utvecklats under perioden. Ges ofta ut kvartalsvis.

Derivatinstrument

Finansiellt instrument vars värde är kopplat till värdet av en underliggande egendom t ex råvaror, aktier eller valutor. Exempel på derivatinstrument är optioner, ränteswapar och terminer.

Diskontera

Beräkna nuvärdet av en framtida skuld eller betalning eller att räkna in framtida värden i en aktiekurs t ex nyheter, prognoser mm.

Dold reserv

En tillgång som inte framgår av balansräkningen, t ex skillnaden mellan det bokförda värdet och marknadsvärdet på en fastighet.

Dotterbolag

När ett bolag äger minst 50 % av aktiekapitalet i ett annat bolag så uppstår ett moder – dotterbolagsförhållande.

Driftsnetto

Omsättningen minus förvaltningskostnader dvs. driftskostnader, underhållskostnader, tomt-rättsavgälder och fastighetsskatter. Driftsnetto används främst av fastighetsföretag.

Driftsöverskott

Hysesintäkter minus driftskostnader. Nyckeltalet används främst av fastighetsföretag.

Duration

Den genomsnittliga löptiden för ett lån, en obligation eller en obligationsfond och anges oftast i antal år. Durationen mäter räntekänsligheten och risken i lånet eller placeringen.

E

EAT

Engelsk förkortning för Earnings After Taxes. Se årets resultat.

EBIT

Engelsk förkortning för Earnings Before Interest and Taxes – Resultat före räntor och skatt. Se resultat efter avskrivningar.

EBITA

Engelsk förkortning för Earnings Before Interest, Taxes and Amortisation – Resultat före räntor, skatt och goodwillavskrivningar. Resultat efter avskrivningar men före avdrag för goodwillavskrivningar. Nyckeltalet kan användas för att jämföra resultatet mellan bolag där det ena har gjort förvärv så att goodwill uppstått medan det andra har vuxit av egen kraft.

EBITDA

Engelsk förkortning för Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortisation – Resultat före räntor, skatt, och avskrivningar. Se resultat före avskrivningar.

EBITA marginal (EBITA margin)

Engelskt uttryck för rörelseresultat efter avskrivningar men före avdrag för goodwillavskrivningar i procent av årets omsättning.

EBITDA marginal (EBITDA margin)

Engelskt uttryck för rörelseresultat i procent av årets omsättning.

EBT

Engelsk förkortning för Earnings Before Taxes – Resultat före skatt. Se resultat efter finansiella poster.

Effektiv avkastning

Avkastningen som en ägare av ett värdepapper får i form av utdelningar, mm och kursförändring.

Effektiv kredittid

Årets dagar dividerat med kundfordringarnas omsättningshastighet. Framräknat genomsnittsvärde i dagar ska jämföras med företagets egna kreditvillkor och utveckling över tiden. Nyckeltalet avslöjar inte dåliga faktureringsrutiner. Se vidare Kundfordringarnas omsättningshastighet.

Effektiv ränta

Den årliga räntan på ett lån inklusive alla avgifter som låntagaren måste betala.

Eget kapital

Kapitalet som aktieägarna har satt in i bolaget samt företagets upparbetade vinster. Enligt ABL ska det egna kapitalet redovisas i balansräkningen som

- **bundet eget kapital**, det kapital som inte får delas ut till aktieägarna;
- aktiekapital, reservfond och uppskrivningsfond

- **fritt eget kapital**, det kapital som kan delas ut till aktieägarna;
 - fria fonder, balanserad vinst/förlust samt nettovinst/förlust för räkenskapsåret.

Eget kapital per aktie

Det egna kapitalet dividerat med antal aktier i företaget.

Emission

Utgivande av nya aktier för att få in nytt kapital till bolaget.

EVA@

Economic Value Added (EVA)@ har stora likheter med avkastning på sysselsatt kapital med den skillnaden att EVA@ beräknas efter skatt. EVA@ bygger på andra redovisningsprinciper än de vanliga när det gäller jämförelsestörande poster, kostnadsförda investeringar, goodwill och skatt. EVA@ används i första hand för intern styrning men kan också användas som ett nyckeltal i den externa redovisningen. EVA@ bygger på relativt omfattande justeringar av redovisade data.

En vanlig tillämpning av EVA@ är nedanstående:

Rörelseresultatet (före finansiella poster och skatt) ökas med finansiella intäkter och rensas från jämförelsestörande poster som realisationsvinster och förluster, omstruktureringarkostnader och liknande samt goodwillavskrivningar. Kostnadsförda investeringar i FoU och liknande immateriella investeringar kapitaliseras. Rörelseresultatet ökas alltså med dessa investeringar och minskas med avskrivningar beräknande på investeringarnas ekonomiska livslängd.

Betalad skatt som kan hänföras till detta justerade rörelseresultat beräknas, t ex genom att företagets betalda skatt ökas med den skatteminskning bolaget fått på grund av avdragsgilla räntekostnader och justeras för den skatt som är hänförlig till jämförelsestörande poster.

Det egna kapitalet ökas med de kostnadsförda investeringarna minus ackumulerad avskrivning på dessa. Vidare ökas det egna kapitalet med ackumulerade goodwillavskrivningar. Därigenom kommer anskaffningsvärdet av goodwill att i sin helhet ingå i kapitalet. Goodwill betraktas alltså som en investering med evig livslängd. Slutligen läggs den uppskjutna skatteskulden in i det egna kapitalet eftersom nyckeltalet bygger på betald skatt.

Extraordinära poster

Intäkter och kostnader som inte hör till företa-

gets löpande verksamhet, t ex vinst eller förlust vid försäljning av anläggningstillgångar t ex fastigheter, koncernbidrag mm.

F

Faktura

En räkning från säljare till köpare som innehåller uppgifter om levererade varor eller tjänster, priset på dessa, den summa som köparen ska betala, betalningsvillkor mm.

Fakturering

Utfärdande och avsändande av faktura från en säljare till en köpare.

FAR

Föreningen Auktoriserade Revisorer.

Fasta kostnader

Kostnader som inte ändras när omsättningen ökar eller minskar, t ex lokalhyra.

Fast egendom

Fastighet bestående av mark, byggnader och anläggningar med fast inredning samt på rot stående träd och andra växter.

Fastighet

Ett bestämt markområde med befintliga byggnader och övriga anläggningar som enligt lag utgör fast egendom.

Fastigheternas direktavkastning

Driftsöverskottet i procent av fastigheternas genomsnittliga bokförda värde. Nyckeltalet används främst av fastighetsföretag.

Fastigheternas marknadsvärde

Det pris som fastigheterna beräknas kunna säljas till.

Fast ränta

Se bunden ränta.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar består enligt FARs schema för balansräkningen av andelar i koncernföretag, fordringar hos koncernföretag, andelar i intresseföretag, fordringar hos intresseföretag, andra långfristiga värdepappersinnehav, lån till delägare eller till delägare närstående och andra långfristiga fordringar.

Finansiella instrument

Ett värdepapper som är avsett för handel på värdepappersmarknaden, t ex aktier, optioner och terminer.

Finansiella poster

Redovisade intäkter och kostnader i resultaträkning som inte uppstått i den egentliga rörelsen som räntor, utdelningar, kursvinster, kursförluster mm.

Finansinspektionen

Finansinspektionen är en statlig myndighet som övervakar företagen på finansmarknaden. Finansinspektionen granskar risker och kontrollsystem i de finansiella företagen samt övervakar att företagen följer lagar, förordningar och andra regler.

Finansiering

Anskaffande av medel som behövs för att t ex driva ett företag, köpa en produkt eller tjänst. Medlen kan anskaffas via lån, riskkapital mm.

Finansnetto, finansiellt netto

Skillnaden mellan räntor och andra kapitalkostnader som företaget betalar och de räntor och andra kapitalintäkter företaget får in, redovisas i resultaträkningen som finansiella poster.

Fondemission

Ökning av bolagets aktiekapital kan ske bl.a. genom att delar av reservfonden eller det fria egna kapitalet överförs till bundet eget kapital. Vid en fondemission så sker ingen inbetalning av kapital till bolaget. Aktieägarna får nya aktier i bolaget i förhållande till sitt aktieinnehav.

Fonder

Kapital som bolaget har avsatt för ett särskilt ändamål eller undantagits från omedelbar förbrukning, fonderats. Aktiebolags balansräkning kan innehålla både bunden reservfond och frivilliga fria fonder.

Fondera

Den del av bolagets vinst som inte delats ut till aktieägarna utan avsatts till en fond. Pengarna stannar kvar i bolaget.

Fordran, fordring

Tillgodohavande.

FoU

Forskning och utveckling.

Fritt eget kapital

Se eget kapital.

Främmande kapital

Kapital som företaget har fått genom lån eller leverantörskrediter i motsats till eget kapital.

Fusion

Samgångande mellan två eller flera företag till ett enda bolag.

Förädlingsgrad

Förädlingsvärdet i procent av årets omsättning. En förändring i förädlingsgraden kan t ex betyda att företaget anlitar underleverantörer i större eller mindre grad än tidigare.

Förädlingsvärde

Summan av rörelseresultat före avskrivningar plus totala arbetskraftskostnader. Förädlingsvärdet motsvaras av ett slags mervärde som skapas i rörelsen. Förädlingsvärdet anger bättre än omsättningen värdet av företagets egen verksamhet.

Företagsinteckning

Säkerhetsrätt i företagets verksamhet. Omfattar företagets samtliga tillgångar som inte är separat pantförskrivna.

Förlust

Underskott som uppstår i företaget då kostnaderna överstiger intäkterna. Förlusten minskar bolagets egna kapital. Om det egna kapitalet därigenom kommer att understiga 1/3 av aktiekapitalet måste antingen nytt kapital tillskjutas eller bolaget träda i likvidation.

Förmögenhet

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Förpliktelser

Skyldigheter och åtaganden som man måste fullgöra.

Förskottsränta

Betalning eller erhållande av ränta i förskott.

Förtidslösen lån

Innebär att man löser ett lån innan bindningstiden gått ut.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en rättvisande översikt över utvecklingen av företagets verksamhet, ställning och resultat. Upplysningar ska lämnas om förhållanden som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut och som inte redovisas i balansräkningen, resultaträkningen eller noterna, men som är viktiga för att bedöma företagets ställning och resultat.

Förändring omsättning

Procentuell ökning eller minskning av omsättningen. Har företaget en snabbare omsättningsstillväxt än jämförbara bolag så innebär detta förmodligen att bolaget har ökat sin marknadsandel.

Förändring totalt kapital

Procentuell ökning eller minskning av de totala tillgångarna (balansomslutningen).

G

Genomsnittliga värden

Beträffande nyckeltal som avser balansräkningsposter så beräknas dessa genom att lägga ihop ingående och utgående balans och dela med två.

Goodwill

Goodwill är skillnaden mellan köpeskillingen för ett företag och det verkliga värdet på de köpta tillgångarna och skulderna.

Ofta är tillgångarnas verkliga värde betydligt högre än vad de är bokförda till, t ex fastigheter, byggnader, maskiner mm. Det kan också finnas dolda reserver i patent-, förlags- och hyresrätter mm som inte är upptagna till något värde i det köpta bolagets balansräkning.

Goodwill förekommer endast i koncernbalansräkningen under immateriella anläggningstillgångar och skrivs normalt av på 5 – 10 år.

Gross margin

Se Rörelseresultat/omsättning och Rörelsemarginal.

Gäldenär

Den som är skyldig någon pengar.

H

Hausse

Uppgång, används främst vid kraftiga kursstegringar på börsen.

Hedga, Hedging

Engelska för gardera. Att hedga sig betyder att man skyddar sig mot förluster på en tillgång som likvida placeringar eller valutor. Vid hedging använder man sig av olika sorters derivatinstrument som t ex optioner, ränteswappar och terminer.

Hembud

En skyldighet att hembjuda viss egendom till den eller de som har förköps eller lösningsrätt till egendomen. Aktiebolags bolagsordning kan innehålla hembudsskyldighet. För aktieägarnas del innebär det att innan en aktie överläts till ny ägare så måste övriga aktieägare i bolaget ges möjlighet att köpa aktien.

Humankapital

De anställdas samlade kompetens och arbetsförmåga.

Huvudbok

Affärshändelserna bokförs i systematisk ordning i huvudboken. Det ska ske på så sett att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna och överblicka verksamhetens förlopp, ställning och resultat.

Hypotek

En värdehandling som har lämnats som säkerhet/pant till en långgivare.

Härvstängseffekt

Utväxling, högre avkastning på insatt kapital jämfört med en annan investering.

IAS/ IFRS

International Accounting Standards/International Financial Reporting Standards. Internationell redovisningsstandard som kommer att ersätta Redovisningsrådets rekommendationer för i första hand börsnoterade bolag.

Från och med år 2005 ska ca 7 000 noterade företag inom EU upprätta koncernredovisningen i enlighet med IAS/ IFRS.

I/K-tal

Förhållandet mellan intäkter och kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar

Tillgångar som man inte kan känna eller ta på. Immateriella anläggningstillgångar består enligt FARs schema för balansräkningen av balanserade utgifter för forskning, utvecklingsarbeten och liknande arbeten, koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter, hyresrätter och liknande rättigheter, goodwill samt förskott avseende immateriella anläggningstillgångar.

Ingående balans

De belopp som står på respektive balanskonto i balansräkningen vid ingången av varje räkenskapsår och motsvaras av föregående års utgående balans.

Ingångsvärde

Anskaffningskostnad vid reavinstberäkning för t ex värdepapper eller fastighet.

Inkomst

Uppstår i ett företag vid försäljning av varor eller tjänster. Om någon del av inkomsten ska hänföras till en annan period så ska den bokföras som intäkt under denna period.

Inkurans

Nedgång i värdet av ett varulager på grund av att varorna blivit omoderna, skadade mm.

Inlåning

Pengar som sätts in på ett konto på en i bank eller annat kreditinstitut.

Inomläge

Hur ett pantbrevs förmånsläge är i förhållande till andra pantbrev i samma fastighet.

Intressebolag, -företag

När ett aktiebolag äger en betydande andel i ett annat företag utan att andelen är så stor att det är ett dotterbolag. För att ett företag ska betraktas som ett intressebolag ska ägarföretaget ha mellan 20 – 50 % av kapitalandelen i företaget.

Intäkt

Periodiserad inkomst, det vill säga en inkomst som hänförs till en viss redovisningsperiod i regel ett räkenskapsår. Se inkomst.

Inventarier

Tillgångar som företag avser att använda under flera år t ex maskiner, bilar, kontorsutrustning mm.

Investering

Placering av kapital i t ex fastigheter, värdepapper mm.

Investeringskalkyl

Beräkning av en investerings kostnader och intäkter.

J

Juridisk person

Man skiljer mellan fysiska personer som är vanliga levande människor och juridiska personer som kan vara t ex aktiebolag, ekonomiska föreningar eller handelsbolag. En juridisk person kan ha rättigheter och skyldigheter samt föra talan inför domstol och andra myndigheter. En juridisk person har egna tillgångar och skulder, skilda från ägarnas tillgångar och skulder.

Justerad balansomslutning

Balansomslutningen plus eller minus dolda reserver i tillgångar eller skulder som har objektiva marknadsvärden.

Justerad vinst

Visar företagets verkliga rörelseresultat genom att ta bort jämförelsestörande poster, bokslutsdispositioner och skatt från det redovisade resultatet.

Justerad soliditet

Substansvärdet dividerat med den justerade balansomslutningen. Har företaget dolda reserver så visar justerad soliditet bolagets finansiella motståndskraft bättre än soliditetsmättet.

Justerat eget kapital

Beskattat eget kapital och obeskattade reserver som reduceras med uppskjuten skatt. I justerat eget kapital inkluderas konvertibla skuldebrev och även ibland kapitalandelar i intressebolag. Ej skuldförda pensioner efter avdrag för uppskjuten skatt minskar justerat eget kapital.

Justerat eget kapital per aktie

Justerat eget kapital dividerat med antalet utestående aktier.

K

Kalkyl

Göra en beräkning av t ex en investering.

Kalkylränta

Den beräknade avkastningen som förväntas på en investering för att täcka kapitalkostnaderna. Kalkylräntan påverkas av finansieringskostnaderna, risker och skattesatser mm.

Kapitalomsättningshastighet

Årets omsättning dividerad med genomsnittlig balansomslutning, sysselsatt kapital eller operativt kapital. Nyckeltalet visar hur mycket kapital verksamheten kräver. Operativt kapital ger det senaste mättet eftersom det exkluderar finansiella placeringar som normalt inte har med rörelsen att göra.

Kapitaltäckningsgaranti

Aktieägare garanterar att bolagets egna kapital alltid ska uppgå till en viss summa.

Kassaflöde

Kassaflödesanalysen visar varifrån pengarna har kommit och vad de har använts till.

– Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapital visar hur mycket i kontanter som bolaget faktiskt har fått in.

– Kassaflöde från den löpande verksamheten visar om bolaget har förbättrat eller försämrat rörelsekapitalet.

– Kassaflöde från investeringsverksamheten visar hur mycket pengar som bolaget har använt till nettoinvesteringar under året.

– Kassaflöde från finansieringsverksamheten visar om företaget har ökat eller minskat sina skulder.

Förändringen mellan likvida medel vid årets början och årets slut ska vara lika stor som årets kassaflöde.

Kassalikviditet

Omsättningsstillgångarna minus lager och pågående arbeten, i procent av kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar företagets förmåga att på kort sikt betala sina kortfristiga skulder och rekommenderas att uppgå till 80 – 100 %.

Koncern

Ett eller flera aktiebolag som är förenade genom ett moder/dotterbolagsförhållande och

under gemensam ledning. Varje företag inom en koncern är en självständig juridisk enhet. Alla bolag i en koncern även dotterbolag kallas för koncernbolag.

Koncernbidrag

Vinster och förluster inom en koncern kan utjämnas genom överföringar mellan moderbolag och dotterbolag. Ett koncernbidrag från ett dotterbolag till ett moderbolag är egentligen en vinstutdelning.

Koncernkonto

Se Centralkonto.

Koncernredovisning

Enl ABL ska moderbolaget för varje räkenskapsår upprätta en koncernresultaträkning och koncernbalansräkning. Koncernredovisningen är ett sammandrag av moder- och dotterbolagens resultat och balansräkningar minskade med interna poster mellan bolagen inom koncernen.

Konkurs

Rättslig åtgärd för att tvinga en gäldenär att betala sina skulder genom att bolagets affärer avvecklas och tillgångarna säljas. Inkomsterna från försäljningen används i första hand till att betala konkurskostnaderna och långgivare som har pantsatta säkerheter. Därefter fördelas pengarna mellan övriga fordringsägare. Finns det något kvar sedan samtliga fordringsägare har fått betalt utbetalas resterande pengar till aktieägarna.

Konsolidering

Genom att förstärka företagets affärsställning med t ex fondering av vinstmedel, skapande av dolda reserver eller ökning av aktiekapitalet så konsolideras bolaget. Betyder även att man i en koncern summerar alla ingående företags balansräkningsposter, bl.a. eget kapital.

Konsolideringsgrad

Se riskkapitalandel.

Kontrollbalansräkning

När det finns skäl att anta att bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet eller om det visat sig att bolaget saknar utmätningsbara tillgångar ska styrelsen tillse att det genast upprättas en kontrollbalansräkning. Kontrollbalansräkningen ska granskas av bolagets revisor.

Konvertibelt skuldebrev

Skuld som kan omvandlas till aktier till ett i för-

väg bestämt pris. Avkastningen på konvertibla skuldebrev erhålles i form av ränta.

Kort räntebindning

Kort räntebindning kan, liksom rörlig ränta, vara ett alternativ om man vill invänta ett lägre/högre ränteläge innan man binder räntan på en längre period.

Kortfristiga skulder

Skulder som förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen.

Kortfristiga skulder/omsättning

Kortfristiga skulder i procent av omsättningen. En ökning av procenttalet är en riskindikator. Det kan bl.a. betyda att bolaget börjar få problem med att betala sina leverantörer.

Kostnad

Periodiserad utgift, se även utgift.

Kredit

Olika former av lån som banklån, leverantörskrediter eller avbetalningskrediter mm.

Krédit

Inom bokföringen avser kredit ett balanskontos skuldsida i balansräkningen och ett resultatkontos intäktsida i resultaträkningen. Jfr Debet.

Kreditera

Bokföringsterm. När en post bokförs på ett balanskontos kreditsida så antingen ökar skulderna eller så minskar tillgångarna. Bokförs posten på ett resultatkonto så innebär det att bolaget har fått en intäkt. Jfr Debitera.

Kundfordringar

Fordringar som bolaget har på sina kunder och som betalas på normala villkor. Kundfordringarna ingår i omsättningstillgångarna i balansräkningen.

Kundfordringar/omsättning

Kundfordringarnas storlek i procent av omsättningen. Nyckeltalet påverkas bl.a. av säsongsvariationer, kreditvillkor och bevakningsrutiner och bör följas över tiden och jämföras med företagets eget idealvärde.

Kundfordringarnas omsättningshastighet

Fakturerad årsförsäljning dividerat med genomsnittliga kundfordringar exkl moms. Detta nyckeltal tillsammans med kundfordringar/omsättning är bra för att kunna bedöma kundfordringars storlek och kundernas betalningsmoral.

Lager

Förråd av råvaror, bränsle, förbrukningsmaterial, halvfabrikat eller färdiga varor. Lagret används för att säkra en jämn försörjning av material för produktionen och med varor till försäljning. Varulagret inventeras och värderas en gång per år. Lagret ingår i omsättningstillgångarna i balansräkningen.

Lagrets omsättningshastighet

Årets varuförsäljning dividerat med genomsnittligt varulager. Hänsyn måste tas till att årsförsäljningen dels endast ska avse själva varuförsäljningen, dels att denna ska uttryckas i samma sort som varulagret, vanligtvis till inköpsvärde eller antal.

Latent skatt

Se uppskjuten skatt.

Leasing

Ett sätt att finansiera en investering är att leasa, hyra in, utrustning till företaget. Företaget behöver varken utnyttja kassamedel eller ta upp krediter. Utrustningen hyrs istället från ett finansbolag som äger utrustningen.

Leverantörskredit

Kortfristig kredit vid inköp av varor eller tjänster mot faktura. Fram till dess att fakturan är betald har bolaget en kredit till leverantören. Ingår i kortfristiga skulder i balansräkningen.

LIBOR (London Inter-Bank Offered Rate)

Den räntesats till vilken banker i London är beredd att låna ut pengar till förstklassiga banker. LIBOR är den vanligaste basräntan för låneavtal på europamarknaden.

Likvida medel

Pengar eller tillgångar som lätt kan omvandlas till pengar. Består av kassa, samt pengar insatta på postgiro- och bankkonton. Ibland ingår även kortfristiga placeringar i aktier och andra värdepapper samt kortfristiga lånefordringar, förutsatt att de snabbt kan säljas mot kontanta medel. Likvida medel ingår i omsättningstillgångarna i balansräkningen.

Likvida medel/omsättning

Likvida medel i procent av omsättningen visar företagets betalningsberedskap.

Likvidation

Upplösning av ett bolag genom att tillgångarna omvandlas till pengar och skulderna betalas, varefter eventuellt överskott delas mellan delägarna. I aktiebolag är det bolagsstämman som beslutar om frivillig likvidation. Tvångslikvidation sker bl.a. då aktiekapitalet gått förlorat till 2/3 och bristen inte till viss del täcks genom kapitaltillskott inom föreskriven tid.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt och avser normalt nyckeltalet kassalikviditet.

Limit

Beloppsbegränsning.

Lån

Få tillgång till annans kapital genom att låna i bank eller på kapitalmarknaden. Priset på lånet betalas i form av ränta och lånet återbetalas genom amorteringar.

Lång räntebindning

Lån med lång räntebindning säkerställer företagets långsiktiga lånebehov och skyddar mot ränteuppgångar.

Långfristiga skulder

Skulder som förfaller till betalning senare än tolv månader från balansdagen.

Löneintensitet

Arbetskraftskostnader i procent av förädlingsvärdet. Nyckeltalet anger hur känsligt företaget är för löneförändringar.

Lönsamhet

Ett mer generellt ord för avkastning eller räntabilitet.

Lös egendom

Tillgångar som bilar, fordringar, värdepapper, kontanter mm.

M

Marginal

Påslag i kronor eller procent av försäljningspriset, används bl.a. i samband med priskalkylering av varor och tjänster.

Marknadsrisk

Risk för att värdet på en tillgång eller skuld ska förändras genom marknadsrörelser i t.ex. aktiekurser, marknadsräntor eller valutakurser.

Materiella anläggningstillgångar

Tillgångar som man kan känna eller ta på. Materiella anläggningstillgångar består enligt FARs schema för balansräkningen av byggnader och mark, maskiner och andra tekniska anläggningar, inventarier, verktyg och installationer samt pågående nyanläggningar och förskottat avseende materiella anläggningstillgångar.

Minoritet

När det i ett dotterbolag finns andra ägare än moderbolaget så ska övriga ägares andel av koncernens resultat, minoritetsandelen, redovisas i koncernens resultaträkning och deras andel av kapitalet, minoritetsintresset, i balansräkningen.

Moms, Mervärdesskatt

Skatt som betalas vid köp av varor och tjänster när säljaren är skattskyldig.

N

Nedskrivning

När det verkliga värdet på en tillgång understiger det bokförda värdet ska bolaget göra en nedskrivning. Omsättningstillgångar får inte tas upp till högre värde än vad bolaget räknar med att få in vid en försäljning. Om värdet på en anläggningstillgång varaktigt gått ned bör man i första hand försöka ändra avskrivningsplanen. Vid kraftiga värdeminskningar görs engångsnedskrivningar.

Negativ goodwill

Negativ goodwill uppstår vid förvärv av ett företag när skillnaden mellan det verkliga värdet på de köpta tillgångarna och skulderna understiger företagets egna kapital. Kallas även för bad will.

Nettomarginal

Se vinstmarginal.

Nettoresultat

Vanligaste uttrycket för nettovinst eller resultat efter finansnetto.

Nettoresultat/omsättning

Se Vinstmarginal.

Nettoskuld

Finansiella räntebärande skulder inklusive räntebärande avsättningar, t ex pensionsavsättningar, minus likvida medel och andra finansiella tillgångar. Om tillgångarna överstiger skulderna benämns posten som nettofordran.

Nettoskuld/EBITDA

Nettoskuld dividerat med resultat före avskrivningar.

Eftersom räntetäckningsgraden är beroende av räntenivån, kan den ge en positivare bild av ett företags finansiella styrka i tider med låga räntor. Genom att i stället använda nettoskuldens storlek erhålls ett mått som är oberoende av räntenivån.

Nettovinst

Se nettoresultat.

NKI

Nöjd kund index. En mätmetod för att ta reda på hur kunderna uppfattar bolaget.

Nominellt belopp

Det beloppet som står tryckt på en aktie eller värdepapper och är företagets ursprungliga skuld till den som innehar aktien eller värdepappret.

Noter

I årsredovisningen under noter specificeras och beskrivs olika poster som finns i balansräkningen, resultaträkningen, kassaflödesanalysen samt sammanställningen över förändringarna i eget kapital.

Nuvärde

Värdet idag av en framtida skuld eller betalning. För att beräkna nuvärdet använder man en diskonteringsfaktor som t ex kan vara aktuell ränta.

Nyemission

Ökning av aktiekapitalet i ett aktiebolag genom att aktieägarna sätter in nytt kapital i bolaget. Oftast erbjuds i första hand de befintliga aktieägarna att teckna nya aktier i bolaget, det vill säga betala in mer pengar till bolaget och på så vis öka sin ägarandel företaget.

Nyckeltal

Jämförelsetal avseende förhållanden i ett företag som är särskilt viktiga för att bedöma den ekonomiska ställningen och möjliga utveckling på kort och lång sikt, t ex soliditet, likviditet, räntabilitet, vinst per aktie, förädlingsvärde och självfinansieringsgrad.

Obeskattad reserv

Obeskattade reserver består av vinster som inte tagits upp till beskattning genom gjorda bokslutsdispositioner som avsättningar och fonderingar. Eftersom de obeskattade reserverna ska lösas upp i framtiden och återföras till beskattning så består de även till viss del av uppskjuten skatt.

Objektiva värden

Objektiva värden betyder att det ska vara ett tillförlitligt och bestående värde och finnas en marknad för tillgångarna. Maskiner och inventarier uppfyller normalt inte dessa krav.

Off balance

Poster som inte ingår i balansräkningen.

Offert

Ett anbud. Innehåller uppgifter om vilka villkor som en leverantör eller entreprenör är beredd att sälja en vara till eller utföra ett uppdrag på.

Omsättning

Summa rörelseintäkter. Avser nettoförsäljning efter rabatter och exklusive mervärdesskatt och eventuella varuskatter. Traditionellt ett av de viktigaste måtten för att mäta ett företags storlek. Se även Förändring omsättning.

Omsättning per anställd

Omsättningen dividerat med genomsnittligt

antal anställda är ett grovt mått på företagets produktivitet.

Omsättning per arbetskraftskrona

Omsättning dividerat med totala arbetskraftskostnader och visar på arbetskraftens effektivitet.

Omsättningstillgångar

Företagets tillgångar som ska omsättas i rörelsen genom att t ex säljas eller användas för framställning av varor som senare ska säljas, t ex varulager, halvfabrikat, råvaror samt banktillgodoshavanden och kortfristiga fordringar.

Omsättningstillväxt

Omsättningsförändring uttryckt i procent. I första hand är det bolagets egen genererade tillväxt som är intressant.

Operativt kapital

Det operativa kapitalet kan definieras antingen som summan av nettoskulden, minoritetsintresset och eget kapital eller som balansomslutningen minskad med likvida medel, finansiella tillgångar och icke räntebärande skulder. Det motsvarar alltså sysselsatt kapital minus likvida medel och andra finansiella tillgångar.

Oprioriterad fordran

Fordran som inte har förmånsrätt till betalning vid en konkurs.

Option

Avtal om köp eller försäljning av en underliggande vara vid en bestämd tidpunkt i framtiden, till ett i förhand bestämt pris. Skillnad mellan en termin och en option är att i en optionsaffär så har en av parterna, köparen av optionen, rätt att bestämma sig för att fullfölja affären eller inte.

P

Pant

Egendom som låntagaren lämnar till långgivaren som säkerhet för lånet.

Pantbrev

Bevis på en inteckning som tagits ut i en fastighet.

Panträtt

Rätt för långgivare att vid bristande betalning få sin fordran betald ur egendom som lämnats som säkerhet för fordran. Panträtten ger långgivaren förmånsrätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

Pantsättning

Att lämna exempelvis ett pantbrev som säkerhet för ett lån.

Passiva, passivsidan

Andra ord för skuldsidan i en balansräkning

Periodisering

Fördelning av intäkter eller kostnader över en viss period vanligtvis 3 – 5 år. Enligt periodiseringsprincipen resultatredovisas transaktioner och händelser när de inträffar och inte när likvida medel erhålls eller erläggs. Därigenom ingår de således i de finansiella rapporterna för de perioder som de hänför sig till.

P/e-tal (Price Earnings Ratio)

Aktiekursen dividerat med vinst per aktie efter full skatt. Möjliggör jämförelser mellan relationen kurs/vinst. Vanligtvis beräknas p/e-talet för börsnoterade företag.

Ett bolags börskurs styrs av framtidsförväntningar om utvecklingen av resultat eller kassaflöden och att skillnader i p/e-tal mellan olika företag till stor del beror på skillnader i framtidsförväntningarna.

Placering

Användning av kapital, vanligen för att få avkastning eller annan nytta av kapitalet.

Poster inom linjen

Poster inom linjen ingår i balansräkningen men inte i balansomslutningen. De informerar om ställda säkerheter och ansvarsförbindelser som bolaget har för egna och andras åtagande. Har bolaget stora åtaganden som måste betalas kan det påverka bolagets resultat och kapital negativt i framtiden.

Produktion

Tillverkning av varor men kan även avse tjänster, handel och distribution.

Produktionsfaktorer, produktionsmedel

De resurser som krävs för produktion av varor eller tjänster. Det kan vara arbetskraft, maskiner, transporter eller tekniskt kunnande mm.

Privat aktiebolag

Alla bolag som inte är publika aktiebolag är privata aktiebolag.

Produktivitet

Förhållandet mellan produktionen och de produktionsresurser man har. Ökad produktivitet betyder alltså att man kan producera mer med samma resurser.

Publikt aktiebolag

Aktiebolag som i motsats till ett privat aktiebolag har rätt att sprida aktier och andra värdepapper till allmänheten bl.a. att ta upp lån. Värdepapperen får köpas/säljas på börsen eller andra marknadsplatser. Företaget måste tala om att det är ett publikt bolag och det görs genom att efter bolagsnamnet skriva (publ).

Pågående arbeten

Avser de arbeten som pågår och ännu inte färdigställts vid räkenskapsårets utgång.

Pålägg

Kalkylerat pålägg i kronor eller procent av inköpspriset. Se även Marginal.

R

Rak amortering

En avbetalningsmetod som innebär att skulden delas upp i ett antal lika stora delar per amorteringstillfälle. Till amorteringsbeloppet tillkommer även ränta.

Rating

Rating är en amerikansk term för bedömning av kreditvärdigheten hos tiltänkta låntagare på värdepappersmarknaden. Rating utförs av privata företag fristående från både låntagare och långgivare och utmynnar i en graderad ”betygsättning” som offentliggörs. Syftet med rating är att värdera risken för att låntagaren kan komma att inställa betalningarna. Låntagarna indelas i olika riskklasser, vilket innebär att räntan i regel är lägre för staten än för andra låntagare.

Reavinst

Skattepliktig vinst som uppkommer vid försäljning av fast eller lös egendom om försäljningsersättningen är högre än tidigare erlagda inköpskostnader.

Redovisat resultat

Se årets resultat.

Redovisning

Systematisk registrering (bokföring) och behandling, analys och rapportering mm av ekonomiska transaktioner och förhållanden.

Redovisningsrådet

Har till uppgift att främja utvecklingen av god redovisningssed, företrädesvis med utgångspunkt från ett aktiemarknadsperspektiv.

Reserver

Se dold reserv och obeskattade reserver.

Reservfond

Av det redovisade årsresultatet ska bolaget göra en avsättning till Reservfond till dess att fonden uppgår till minst 20 % av aktiekapitalet eller till i bolagsordningen fastställt högre belopp. Avsättningen ska göras med minst 10 % av årets nettovinst efter det att tidigare års balanserade förluster är täckta. Reservfonden får bara tas i anspråk för att täcka förlust som inte kan täckas av fritt eget kapital samt för att genomföra fondemission.

Reskontra

Förteckning över företagets utestående kundfordringar och leverantörsskulder.

Restvärde

Vid t ex leasing så beräknas hyran med utgångspunkt att det finns ett värde kvar på utrustningen när hyresperioden löper ut. Månadskostnaden påverkas av utrustningens restvärde och leasingavtalets längd. Ett högre restvärde och en lång hyrestid ger en lägre månadskostnad – och tvärtom.

Resultatkonton

Konton som bolagets intäkter och kostnader bokförs på.

Resultaträkning

Redovisning i sammandrag av samtliga intäkter och kostnader bokförda på de olika resultatkontona under ett räkenskapsår.

Resultat efter avskrivningar (EBIT)

Beloppet visar hur stor del av omsättningen som blivit över för att täcka räntor, skatt och resultat.

Resultat efter finansiella poster (EBT)

Det näst sista resultatmättet i resultaträkningen och visar hur mycket som finns kvar före

bokslutsdispositioner, skatt och minoritetens andel.

Resultat före avskrivningar (EBITDA)

Beloppet visar hur stor del av omsättningen som blivit över för att täcka av- och nedskrivningar, räntor, skatt och resultat. Resultat före avskrivningar framkommer inte längre av resultaträkningen men används som underlag vid kassaflödesvärderingar.

Resultat per anställd

Resultatet efter finansnetto dividerat med genomsnittligt antal årsanställda. Visar hur mycket vinst varje anställd genererar. Nyckeltalet kan vara intressant i tjänsteföretag där kapitalinsatsen normalt är låg och där räntabilitetsmått är av mindre intresse.

Revers

Se skuldebrev.

Revision

En granskning gjord av en revisor, vanligen gällande granskning av siffror och förvaltning.

Revisionsberättelse

Revisorernas rapport avseende deras granskning av bolaget. Revisionsberättelsen ska avges till bolagsstämman och ska senast en månad efter godkännande skickas till Bolagsverket.

Riskfrågor

Det finns ett antal olika händelser som är bra att följa löpande för att kunna förhindra kommande kriser.

Finansiella risker

– Kassaflöde – Risken för att framtida kassaflöden varierar i storlek

– Kredit – Risken att en kund inte kan fullgöra sitt åtagande

– Likviditet – Svårt få fram pengar för att möta åtaganden – Svårighet att snabbt sälja en tillgång

– Pris – Risk för att värdet varierar på grund av förändringar i valutakurser – marknadsräntor – marknadspris

Övriga risker

– Ledande personal – Vad händer om hela eller delar av ledningen slutar

– Marknad

– Miljö – Radon – utsläpp – trafik – översvämningar – mm

– Resor – Reser hela styrelsen eller ledningen tillsammans i flyg, bil, båt

– Säkerhet

– Teknik

Riskbuffert

Skillnaden i procentenheter mellan avkastningen på totalt kapital och skuldräntan. Nyckeltalet visar vilken nedgång i avkastning och/eller uppgång i skuldränta som företaget klarar utan att förlora på sin lånefinansiering. Kan även kallas för räntemarginal.

Riskkapital

Det är det kapital som ägarna har satsat i företaget. Till skillnad från t ex banklån och leverantörskrediter så sker det inte någon återbetalning av kapitalet under företagets livstid. Aktieägarna får tillbaka sina pengar först när de säljer eller avvecklar (likviderar) bolaget.

Riskkapitalandel

Summan av eget beskattat kapital och 100 % av obeskattade reserver samt minoritetsintressen i procent av balansomslutningen. Vid bedömning av företagets finansiella styrka kan det vara motiverat att inkludera de obeskattade reserverna i sin helhet, för om bolaget drabbas av förluster så upplöses de obeskattade reserverna och företaget behöver inte betala någon skatt.

RONA

Engelsk förkortning för Return On Net Assets. Avkastning på nettotillgångar.

Årets resultat i procent av summan av anläggningstillgångarna och rörelsekapitalet.

Räkenskapsår

Avser tiden mellan två bokslutsår i ett företag. Räkenskapsåret ska omfatta 12 månader men kan vid rörelsens början eller vid omläggning av räkenskapsåret antingen vara kortare, dock minst nio månader eller utsträckas till högst 18 månader. Räkenskapsåret avslutas oftast den sista december men kan även avslutas den sista april, juni eller augusti så kallat brutet räkenskapsår. Annan förläggning av räkenskapsår kräver särskilt tillstånd.

Ränta

Avkastning, utdelning eller återbäring som erhålles på sparat kapital eller betalning för ett lån eller en kredit. Kallas även för räntesats eller räntefot och anges vanligtvis i procent per år.

Räntabilitet

Annat ord för avkastning och lönsamhet.

Räntabilitet på eget kapital

Se Avkastning på eget kapital.

Räntabilitet på operativt kapital

Se Avkastning på operativt kapital.

Räntabilitet på sysselsatt kapital

Se Avkastning på sysselsatt kapital.

Räntabilitet på totalt kapital

Se Avkastning på totalt kapital.

Räntemarginal

Se Riskbuffert.

Ränteswapar

En ränteswap är ett avtal om byte av ränteflöden mellan två parter och därmed ett fristående instrument utan koppling till en eventuell kredit. Ränteswappen efterfrågas främst av företag som önskar förändra sin räntekonstruktion eller ränteexponering. Genom att kombinera ett lån med rörlig ränta och en ränteswap skapas ett fast ränteflöde på lånet, vilket därmed kan jämföras med ett traditionellt lån med fast ränta.

Räntetäckningsgrad

Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader dividerat med finansiella kostnader.

Talet visar hur mycket resultatet kan sjunka utan att räntebetalningarna kommer i fara och företagets känslighet inför en ränteförändring samt vilken effekt en förändrad skuldsättning skulle ge. Många anser att räntetäckningsgraden är ett bättre mått på ett företags finansiella motståndskraft än balansräkningsbaserade soliditetstal genom att det också beaktar företagets lönsamhet. Räntetäckningsgraden bör vara högre än 1.

Rörelsekapital

Omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet upplyser om hur mycket av omsättningstillgångarna som inte täcks av kortfristiga skulder och som därför måste finansieras med eget kapital eller långfristig upplåning. Rörelsekapitalbehovet kan minskas genom t ex snabbare betalning från kunderna, minskning av varulagret eller att betala leverantörerna på förfallodagen.

Rörelsekapital/omsättning

Rörelsekapitalet i procent av omsättningen. Nyckeltalet visar hur stor del av varje omsättningskrona som binds i rörelsekapital. Stora variationer förekommer mellan olika branscher.

Rörelsekostnader

Kostnader för inköp, lagring, försäljning, löner, administration mm.

Rörelsemarginal (EBIT margin)

Resultat efter avskrivningar men före finansnetto i procent av omsättningen.

Rörelsemarginalen visar hur stor del av omsättningen som blivit över sedan alla kostnader exklusive räntor och skatt är täckta. Eller hur stor del av varje omsättningskrona som årets verksamhet ger i vinst sedan alla kostnader utöver räntor och skatt har betalats.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet är det första redovisade resultatmättet i resultaträkningen och består av omsättningen minus rörelsens kostnader.

Rörelseresultat före avskrivningar/omsättning

Rörelseresultatet före avskrivningar i procent av omsättningen visar på hur stor del av omsättningen som blivit över för att täcka övriga kostnader. Nyckeltalet fångar delvis upp hur rationellt företagets löpande verksamhet fungerar oavsett investeringar och finansiering. Överskottet bör vara så pass tilltaget att det täcker planliga avskrivningar, räntekostnader och ge utrymme för skälig vinst och konsolidering.

Rörlig ränta

En ränta som varierar under tiden.

Rörliga kostnader

Kostnader som ökar/minskar när den producerande eller sålda mängden ökar/minskar. Till exempel kostnader för råmaterial.

Schablonskatt

I stället för att räkna på den faktiska skatten använder företag ofta en förväntad procentsats vid beräkning av företagsskatten.

Självfinansieringsgrad

Relationen i procent mellan företagets kassaflöde före investeringar och investeringarna. Nyckeltalet anger hur stor del av företagets nettoinvesteringar i icke finansiella anläggningstillgångar t ex fastigheter som har finansierats med bolagets egna tillförda medel.

Självkostnad

Självkostnad är en metod för fullständig kostnadsfördelning. När det gäller kommunala bolag så har självkostnad eller självkostnadsprincipen sin grund i kommunallagen. Denna säger att kommun och landsting inte får ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som tillhandahålls. Självkostnadsprincipen utgör alltså en riktlinje även för den kommunala affärsverksamheten. Många kommunala bolag har därför tagit in i sin bolagsordning att bolaget inte ska drivas i vinstsyfte men att aktieägarna ska viss avkastning på sitt insatta kapital.

Skuld

En rättslig förpliktelse att fullgöra en ekonomisk prestation. Som bokföringsterm står skuld som motsats till tillgång.

Skuldebrev

Skriftlig förbindelse att betala en skuld (lån) eller att erkänna en skuld.

Skuldränta

Räntekostnaderna i procent av samtliga genomsnittliga skulder inklusive den del av reserverna som utgör uppskjuten skatteskuld. Den genomsnittliga skuldräntan utgör ett absolut minimivärde för avkastning på totalt kapital.

Skuldsättningsgrad

Räntebärande skulder alternativt nettoskulden dividerat med eget kapital. Nyckeltalet utgör ett mått på kapitalstyrka och är ett annorlunda sätt att mäta soliditeten. Låg skuldsättning gör företaget finansiellt starkt.

Sociala kostnader

Företagets kostnader för de anställda utöver lön t ex arbetsgivaravgifter, semesterlön mm.

Soliditet

Beskattat och obeskattat eget kapital minus uppskjuten skatt inklusive minoritet i procent av balansomslutningen. Nyckeltalet syftar till att mäta företagets betalningsförmåga och ut hållighet på längre sikt, ju högre andelen eget kapital är, desto bättre är soliditeten. Låg soliditet innebär att företaget lätt kan hamna i en krissituation även vid en mindre resultatförsämring. Ju högre affärsrisk desto viktigare är det att företaget har en stark soliditet. Om soliditeten understiger 15 % och utvecklingen över tiden dessutom är negativ, är företaget normalt inne på en farlig väg.

Nyckeltalet tar inte hänsyn till att uppskjutna skatteskulder inte behöver betalas i samband med förlust.

Statslåneräntan

Statslåneräntan är en referensränta som visar genomsnittet av de långa marknadsräntorna. Riksgäldskontoret fastställer statslåneräntan en gång per vecka.

Statsskuldväxel

Skuldebrev som emitteras av staten. Löptiderna är 3, 6 och 12 månader. De förekommer i valörerna 1, 5, 10, 50 och 100 miljoner kronor.

STIBOR (Stockholm Inter-Bank Offered Rate)

Den räntesats till viken storbankerna är beredda att låna ut pengar till varandra och är en vanlig basränta för lån på penningmarknaden i Sverige.

Styrkort, styrmodell

En sammanställningsmodell som företaget använder vid rapportering och uppföljning samt vid strategisk planering av verksamheten.

Substansvärde

Justerat Eget kapital plus dolda reserver i tillgångar som har objektiva marknadsvärden minus uppskjuten skatt.

Substansvärdets andel av sysselsatt kapital

Substansvärde dividerat med sysselsatt kapital.

Substansvärde per aktie

Substansvärdet dividerat med antal aktier.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minskad med icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder. Talet visar hur stort kapital som både aktieägare och långgivare ställt till företagets förfogande.

Sysselsatt kapitals avkastning

Se Avkastning på sysselsatt kapital.

Systerbolag

Dotterbolag i en koncern kallar andra dotterbolag i samma koncern för systerbolag.

Säkerhet

Exempelvis borgen eller pant.

T

Taxeringsvärde

Värdet på en fastighet som fastställs av fastighetsnämnden hos de lokala skattemyndigheterna.

Termin

Avtal om köp eller försäljning av en underliggande vara vid en bestämd tidpunkt i framtiden, till ett i förhand bestämt pris. Båda parter är skyldiga att fullfölja avtalet.

Tillgångar

Ägodelar – tillgodohavanden i företaget i form av kontanter, banktillgodohavanden, värdepapper, varulager, fastigheter mm.

Tillgångssidan

Den del av balansräkningen som uppstår företagets samlade tillgångar. De utgörs av anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.

Tillväxt

Omsättningstillväxt rensad från prisförändringar, som visar företagets volymtillväxt. Jämför även faktureringsstillväxt och förändring omsättning.

Totalt kapital

Balansräkningens totala tillgångar. Se balansomslutning.

Täckningsbidrag

Överskottet i kronor som en produkt, avdelning eller verksamhetsgren mm lämnar till täckande av gemensamma kostnader, samkostnader.

Täckningsgrad

Överskottet i procent som en produkt, avdelning eller verksamhetsgren mm lämnar till täckande av gemensamma kostnader, samkostnader.

Tvångsinlösen

Tvångsinlösen sker när en aktieägare som har minst 90 % av aktierna i ett bolag begär att få köpa de resterande aktierna av övriga aktieägare. Tvångsinlösen regleras i lagen.

U

Underskott

Uppkommer om intäkterna är mindre än kostnaderna t ex om inkomsträntorna är mindre än utgiftsräntorna

Upplupen ränta

Ränta som har genererats men som ännu inte bokats på kontot.

Utplåning

Se lån.

Uppskjuten skatt

Kallades tidigare för latent skatt och avser den skatt som bolaget eventuellt får betala när de obeskattade reserverna löses upp.

Uppskrivningsfond

Bolag får göra avsättningar till en uppskrivningsfond om värdet på materiella och finansiella tillgångar väsentligt överstiger det bokförda värdet. Avsättningar får göras med maximalt det belopp som utgör skillnaden mellan ett tillförlitligt och bestående värde och det bokförda värdet. Förutom att göra avsättning till en uppskrivningsfond kan beloppet användas för att öka aktiekapitalet genom en fondemission.

Utdelning

Utdelningen beslutas på bolagsstämman i samband med att vinstdispositionen fastställs och avser utbetalning till aktieägarna av bolagets vinstmedel.

Utdelning i procent av eget kapital

Totalt utdelat belopp dividerat med eget kapital.

Utdelning i procent av justerat eget kapital

Utdelning i procent av justerat eget kapital.

Utdelning per aktie

Utdelning dividerat med antalet utdelningsberättigade aktier.

Utgift

Uppstår när inköpta varor och tjänster betalas. Om delar av utgiften avser en viss period så ska den bokföras som kostnad under denna period. Se Periodisering.

Utgående balans

Beloppet som står på företagets tillgångs, skuld och eget kapital konton i balansräkningen vid redovisningsperioden slut. Posterna i utgående balans i balansräkningen blir ingående balans nästkommande räkenskapsår.

Utlåning

Kreditgivning. Banker och andra kreditinstitut ställer pengar till förfogande mot att låntagaren betalar ränta och ställer säkerhet.

Utvecklingskostnader

Omkostnadsbokförda utvecklingskostnader som har karaktären av investeringar och bokförs som en anläggningstillgång. Kostnaderna skrivs av över ett visst antal år.

WACC Weighted Average Cost of Capital

Viktad genomsnittlig kapitalkostnad. Beräkning av företagets kapitalkostnad genom att vikta eget kapital och långa skulder proportionerligt. Beräkningen görs genom att multiplicera kostnaden för varje kapitalslag för sig i förhållande till viktningen och sedan summeras:

$$WACC = \frac{E}{V} * Re + \frac{D}{V} * Rd * (1 - Tc)$$

Re = kostnad för eget kapital, Rd = skuldränta, E = marknadsvärde på företagets kapital, D = marknadsvärde på företagets skulder, V = E + D, E/V = egna kapitalets procentandel av den totala finansieringen, D/V = de långa skuldernas procentandel av den totala finansieringen samt Tc = företagsskattesats.

Vakansgrad

Total yta för outhyrda lokaler i procent av total uthyrningsbar yta.

Value added

Förädlingsvärde.

Value added tax, VAT

Mervärdesskatt.

Valutaterminer

En valutatermin är ett avtal med en bank om

framtida köp eller försäljning av en valuta. Valutaterminen är ett bindande åtagande för båda parter. När avtalet fastställs anges förutom valutan även belopp, kurs samt förfalldag. När ett företag erhåller/betalar i utländsk valuta uppstår en valutarisk. Genom att ingå ett terminsavtal kan valutarisken elimineras eftersom motvärdet på valutan säkerställs vid en bestämd dag i framtiden.

Verksamhetsberättelse

Se förvaltningsberättelse.

Vinstdisposition

Bolagsstämman beslutar hur bolagets nettovinst (redovisat årsresultat) och ev. disponibla vinstmedel ska fördelas. Vinstdisposition innebär dels avsättning till bundna fonder, främst reservfond, eller fria fonder, t ex dispositionsfond, dels utdelning till aktieägarna och/eller överföring av medel i ny räkning, balanserad vinst.

Vinstkapacitet

Företagets normala vinstnivå före bokslutsdispositioner oberoende av tillfälliga resultatpåverkande händelser.

Vinstmarginal (EBT margin)

Resultatet efter finansnetto i procent av omsättningen. Vinstmarginalen visar hur stor del av omsättningen som blivit över sedan alla kostnader exklusive skatt är täckta. Eller hur stor del av varje omsättningskrona som verksamheten ger i vinst sedan alla normala kostnader täckts.

Värdepapper

En handling som ger innehavaren en rättighet som oftast kan omvandlas till pengar.

Yieldkurva

Engelskt uttryck för avkastningskurva.

Årets resultat

Företagets överskott/underskott netto efter bokslutsdispositioner och skatt. Årets resultat är sista posten i resultaträkningen och det är den posten som redovisas under fritt eget kapital i balansräkningen.

ÅRL

Årsredovisningslagen.

Årsbokslut

Vid räkenskapsårets slut ska den löpande bokföringen avslutas. Årsbokslutet består av resultaträkningen, balansräkningen, kassaflöde och eventuella bilagor.

Årsredovisning

Enligt ABL ska alla aktiebolag upprätta resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse för varje räkenskapsår.

Årsredovisningen ska skrivas under av samtliga styrelseledamöter och av verkställande direktören.

Årsredovisningen ska även innehålla resultat- och balansräkning för närmast föregående år. Är ett aktiebolag skyldigt att ha auktoriserad revisor ska en kassaflödesanalys fogas till förvaltningsberättelsen. Moderbolaget upprättar koncernredovisningen.

Årsredovisningen läggs fram på den ordinarie bolagsstämman och ska hållas tillgänglig för aktieägarna eller sändas ut till de aktieägare som så önskar en viss tid före stämman.

Efter det att resultat och balansräkningen fastställts av stämman så ska en kopia av årsredovisningen och revisionsberättelsen skickas till Bolagsverket i Sundsvall.

